

**KIRŞEHİR EVLİYALARINDAN
MAHZENLİ ALİ EFENDİ VE KERAMETLERİNE DAİR BİR DEĞERLENDİRME
1841-1951**

Mustafa Fidan¹

ÖZET

Aslen İran Horasanlı olduğu hakkında rivayetler bulunan Mahsenli Ali Efendi 1841 yılında Giresun'un Tepe köyünde doğmuştur. Çocukluğu ve aile hayatı hakkında yeterli bilgi bulunmayan Ali Efendi 13-14 yaşlarından itibaren ilimle uğraşmaya başlamış ve kendisini bu sahada yetiştirmiş arif ve alim zatlardandır. Tasavvuf yolunda pek çok talebe yetiştirmiş gönül ve irfan ehli olan Ali Efendi 110 yıl ömür sürmüş ve 1861 yılında Mahsen'de vefat etmiştir.

Bu bildiride Ali Efendi'nin hayatı hakkında bilgi verildikten sonra evliliği, yetiştirdiği öğrenciler, ilim tahsil ettiği hocalar tanıtılmaya çalışılacaktır. Ayrıca onun irfan ehli olmasını sağlayan vesileler üzerinde durulacak ve kerametleri hususuna açıklama getirilmeye çalışılacaktır. Her bir kerameti üzerinde anlatılan rivayetler tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mahsen, Ali Efendi, Kırşehir, Evliya, Keramet

**AN EVALUATION ON MAHSENLİ ALİ EFENDİ, A MYSTIC FROM KIRŞEHİR, AND HIS
MIRACLES**

ABSTRACT

Mahsenli Ali Efendi, whose roots allegedly reach to Khorasan region in Iran, was born in the village of Tepe in Giresun, 1841. There is no sufficient information about his childhood and family. Ali Efendi began to his learning life when he was 13-14 years old and he mastered in his study fields. He raised many students in the way of Sufism and died in 1861 in Mahsen.

In this presentation, firstly, the life of Mahsenli Ali Efendi and then his marriage, his students and his teachers will be introduced. Also the developments which turned him to be a wise man will be mentioned and his miracles will be explained. The various narratives about his miracles will be discussed.

Keywords: Mahsen, Ali Efendi, Kırşehir, Mystic, Miracle

¹ Dr. Öğr. Üyesi. Yozgat Bozok Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Mahsenli Ali Efendi 1841 yılında Giresun'un Alucra ilçesi, Zil Nahiyesinin Tepe köyünde dünyaya geldi. Babası Molla Hasan isminde ilim, irfan ehli bir kişidir

Efsanevî bir hayat hikâyesi olan küçük Ali; On üç, on dört yaşlarındayken babası tarafından Çoruma medreseye gönderildi. Fakat burada uzun süre kalamadı. Muhtemelen çıkan savaşlar ve yaşanan kıtlıklar dolayısıyla kaldığı medrese dağıldı. Kendisi de tahsiline devam etmek için Kayseri'ye gitmeye karar verdi. Ama Kayseri öyle zannedildiği kadar yakın değildi. Oraya ulaşmak için Ali Efendi'nin aylarca yol yürümesi, dağlar, tepeler aşması gerekirdi.

Mevsimin kış olması nedeni ile çok zor şartlar altında süren bir yolculuktan sonra Kırşehir'in Sekili köyüne kadar geldi. Burada bir süre kalan Ali Efendi köylülere Kayseri'ye medreseye gitmek istediğini ama nasıl gideceğini bilemediğini söyleyince, köyün ileri gelenleri kendisine Mahsenli Köyünü tavsiye ettiler. Mahsenliler'in devecilik yaptığını, deve katarlarıyla Kayseri'ye gidip geldiklerini ancak onlarla Kayseri'ye gidebileceğini söylediler. Aldığı bu habere sevinen küçük Ali Mahzene gitmeye karar verdi.

Sekili köyünden ayrıldıktan bir süre sonra yolunun üzerindeki köprünün sel tarafından yıkıldığını ve karşıya geçmenin imkânsızlaştığını gördü. Tam karşıya nasıl geçebileceğini düşünürken birden bire Allah'ın yardımıyla bir köprünün kurulduğunu ve o köprüden karşıya geçtiğini gördü. Küçük Alinin henüz çocukken yaşadığı bu keramet onun ileride nasıl İlahî lütuflara mazhar olacağını da bir işareti olarak belleklerde kalır.

Köprüyü geçtikten kısa bir süre sonra Çiçekdağı'na bağlı Kızılca Ali Köyüne vardı. Kızılca Ali Köyü ile Mahsenli arası yirmi kilometre kadardır. Yolculuğun hem yorucu geçmesi hem de kışa denk gelmesi dolayısıyla, kışı Kızılca Ali köyünde geçirmeye karar verdi. Bu kararında en çokta köylülerin ısrarları etkili oldu. Köy sakinleri bu küçük çocuğun yaşlılarından çok daha farklı bir tabiata sahip olduğunu, kendilerine namaz kıldırıp, çocuklarına da dini bilgiler verebileceğini düşündüklerinden kalması yönünde çok ricacı oldular. Onların bu sıcak ilgi ve alakaları küçük Aliyi mutlu etti. Kışı burada geçirdi. Bahara kadar hane sahipleri sırasıyla kendisini misafir ettiler. İmece usulü ile her gün bir evde kaldı. Karların erimesiyle birlikte köylülerle helalleşip Mahsenli'ye doğru yola çıktı. Korkorlu Köyü üzerinden bir ikinci vakti, uzun süredir hasretini çektiği Mahsenli'ye vardı. Namaz vakti olduğu için doğruca namaz kılmak için etrafı çevrilerek camiye benzetilen mekâna gitti ve ikinci namazı için müezzinlik yaptı.

Mahsenli, o zamanlar camisi olmayan on beş, yirmi hanelik küçük bir köydür. Kendilerine taşlardan çevrili bir yer yapmışlar ve namazlarını da orada kılmaktadırlar. Namazdan sonra kendilerine müezzinlik yapan bu gök gözlü, beyaz tenli, mavi elbiseli çocuğun etrafını sarıp soru yağmuruna tuttular. Kendilerine, Kayseri'ye gitmek için buraya geldiğini anlatan küçük Aliye karşı kalplerinde birden bire bir muhabbet oluştu ve burada kalması yönünde uzun uzun telkinlerde bulundular.

Bunca ısrara kayıtsız kalamayan Ali bir sene kalmak şartıyla köylülerin isteğini kabul etti. Bir sene içerisinde hem köyde imamlık yaptı, hem çoluk çocuğa Kuran-ı Kerim öğretti, hem de köylülerin dini konulardaki müşkülâtlarına çözümler aradı. Bu bir sene zarfında Mahsenliler başta olmak üzere çevredeki tüm köylüler Alinin ağırbaşlılığına, dini ve ilmi konulardaki birikimine, ahlakına, edebine ve olgunluğuna adeta hayran oldular.

Bir sene sonra köylüler kendisini, aralarında topladıkları harçlıkla beraber Kayseri'ye ilim irfan öğrenmek için gönderdiler. Ali Efendi'nin köyden ayrılmasıyla beraber tüm köy halkını derin bir hüznün sardı. Baktıkları her yerde onun yokluğuyla sarsıldılar. O güzel sesli, hoş sohbetli, hayâ ve edep timsali çocuğun gitmesi kendilerine çok ağır geldi. "Keşke bir daha geri gelse!" diye de gizli gizli dua ettiler. Duaları kabul olmuş olacak ki bir sene kadar

Kayseri’de ilim tahsil eden Ali, bilinmeyen bir sebepten dolayı tekrar Mahsenli Köyü’ne geri döndü.

Bir sene sonra köylüler bir bakar ki o güzel çocuk daha da güzelleşmiş, tam bir delikanlı olmuş halde karşılarında durmaktadır. Buna çok sevinen köy halkı kendisine cami avlusunda bir ev yapıp, içini de evlerinden getirdikleri, kilim, yorgan vb. eşyalarla dayayıp döşediler.

Önceleri her gece birinin evinde misafir olarak kalan Ali Efendi’nin artık kendisine ait bir evi, misafirlerini ağırlayacağı bir odası vardır. İnsanlar sohbetlerini dinlemek, dualarından nasiplenmek için kendisini hiç yalnız bırakmadılar. Namı giderek yayıldı, geleni gideni günden güne arttı. O bir zamanların “Küçük Ali”si” artık büyümüş ‘Mahsenli Ali Efendi’ olmuştur.

On beş, on altı yaşlarında Mahsenli’de imamlık yapmaya başlayan Ali Efendi ile köylüler arasında sıkı bir muhabbet bağı vücut buldu ve bunun akabinde kendisini evlendirmeye karar verdiler. Ali Efendi’nin kabul etmesi üzerine köy sakinlerinden Kör Osman’ın kızı ile nişanladılar. Fakat düğün yapılmadan kızcağız vefat etti. Kör Osman’ın kızıdan sonra Ali Efendi bu sefer de köyde, bir kız ve bir erkek çocuğuyla yaşayan dul bir kadınla evlendi. Kadının oğlunun adı Musa, kızının adı da Fatma’dır. Ali Efendi’nin bu kadından hiç çocuğu olmadı. Bu arada Caminin yanındaki eski evleri yıkılınca Ali Efendi’ye aynı yerde yeni bir ev yapıldı ve yaşamlarını burada sürdürdüler.

Musa ile Fatma’ya kendi öz çocukları gibi sahip çıkan Ali Efendi onların büyümeleriyle birlikte her ikisini de evlendirip ev bark sahibi yaptı. Oğlu Musa’yı Dulkadirli Köyünden bir kızla evlendirdi, Fatma’yı da yine aynı köye gelin olarak verdi. Ancak bunca yıldır evli olmasına rağmen hiç çocuklarının olmamış olması kendisini üzdü ve yüreğine çocuk hasretini düşürdü. Bu durumunu bir ziyaretlerinde Çorum’da “Çerkez Şeyhi” olarak meşhur olan hocası Çorumlu Şeyh Hacı Ömer Lütfi Efendiye aktardı. Hocası da kendisine: “Evladım sabret. Senin hiç çocuğun olmayacak. Bu sabrın ileride yüksek mertebelere sahip olmana vesile olacaktır” dedi.

Gel zaman git zaman derken Ali Efendi’nin oğulluğu Musa vefat etti. Geride dul bir kadın, bir erkek, iki kız çocuk kaldı. Ali Efendi el kapısında mağdur olmasınlar diye gelini ve üç çocuğunu da yanına aldı. Hatta memleketi Alucra’ya giderek kardeşinin oğlu Âdemi de getirip çok genç olan geliniyle evlendirdi. Bu evlilikten Cemil ve Hasan isminde iki çocuk daha oldu. Maddi yönden hiçbir geliri olmayan Ali Efendi bu yetimlerin hepsini korumasına aldı, onları kimseye muhtaç etmedi. Her şekilde onları korudu, kolladı.

Zaman zaman çoruma giden ve hocasının verdiği tasavvufi dersleri yapmaya devam eden ve insanlara elinden geldiğince ilmi sohbetler şeklinde faydalı olmaya çalışır 1910’lu yılların başında Çorumlu Şeyh Hacı Ömer Lütfi Efendi Yozgat’a gelir ve orada bulunan talebeleriyle bir zikir tertip eder. Tonuslu oğlu İshani’ndaki mescitte, bu günkü Şeyh Necdi Mescidinde yapılan bu zikirde bulunanlardan biri de Mahsenli Ali Efendidir. Zikirden sonra kısa bir murakabeye dalan Çerkez Şeyhi, Mahsenli Ali Efendi’ye dönerek:

“Oğlum Ali, ayağa kalk! Peygamber efendimiz seni Mahsenli Köyü’ne kutup tayin etti. Vefat edinceye kadar burada yaşayacak, irşad hizmetlerini buradan yürüteceksin” dedi.

Mahsenli Ali Efendi’den sonra Köprücü Hacı Mustafa Efendi’ye döner ve ona da şöyle der:

“Oğlum, Mustafa, ayağa kalk. Peygamber efendimiz seni de gezginci kutup olarak tayin etti. Peygamber Efendimizin ikinci bir emrine kadar, İslam beldelerini dolaşarak irşadına devam edeceksin” der. Bu hadise dolayısıyla Mahsenli Ali Efendi ile Köprücü Hacı Mustafa Efendi manevi kardeş sayılmışlardır.

Köprücü Hacı Mustafa Efendi’nin gezginci veli olması dolayısıyla hemen hemen dönemin tüm meşhur şeyhleri ile birebir görüşmesi ve sohbetleri olmuştur. Bunların başında Yozgatlı Şeyh Hacı Ahmed Efendi ve Mahsenli Ali Efendi gelir. Köprücü Hacı Mustafa

Efendi ile Mahsenli Ali Efendi'nin ihvanlıktan gelen tanışıklıklarına ilaveten bir de meslektaşlıktan ileri gelen bir dostlukları vardır. Bu nedenle Çiçekdağı'na bağlı Büyük Teflek Köyünde imam hatiplik görevinde bulunduğu esnada bir araya gelip, sohbet ettikleri, bilgi alışverişinde buldukları bilinmektedir. O da tıpkı Mahsenli Ali Efendi gibi çevresinde veli olarak bilinen ve bu yüzden halkın yoğun teveccühüne mazhar olan zatlardandır. Kendilerinden birçok manevi haller ve kerametler sadır olmuştur. Büyük Teflek Köyü aynı zamanda Muhammed Sıddık Haşimi Efendi'nin köyüdür.

Mahsenli Ali Efendi'nin hocaları arasında Şiranlı Hacı Mustafa Efendi'nin (1839-1906) ismi geçmektedir. Onunla ne zaman ve nasıl görüştüğüne dair bir bilgiye sahip değiliz ancak Kadiri hilafetini ondan aldığı bilinmektedir.

Şiranlı Hacı Mustafa Efendi'de, Mahsenli Ali Efendi'nin hemşerisi yani Alucra'lıdır. Üç yüzden fazla talebeye hilat giydirdiği bilinmektedir. Şiran'da Şeyh-i Şîrânî, Alucra'da Kara Şeyh, diğer il ve İlçelerde ise Çorumlu Hacı Mustafa Efendi olarak tanınmaktadır. Mahsenli Ali Efendi'nin Hacı Ömer Lütfi Efendi'ye intisabı da muhtemelen Şeyh Şirani'nin vefatından sonra olmuştur. Bunların dışında ismi geçen bir başka şeyhte Seydişehirli Hacı Abdullah Efendi'dir. Hacı Abdullah Efendi'den de Nakşî-Halidi icazetini aldığına dair rivayetler vardır.

Hakkında Anlatılan menkıbeler

Menkıbe:“menkabe” isminden galat olarak kullanılan bu kelimenin çoğulu “menâkıb” gelir. Edebiyatımızda; Çoğu tanınmış veya tarihe geçmiş kimselerin ahvaline ait fıkralar, hikâyeler ve efsanelere menkıbe denir. Bunlardan bahseden eserlere de menakıb-nameler denir.

Peygamberlerin gösterdikleri olağan üstü durumlara mucize, velilerinkine ise keramet denir. Birçok kitapta bu konuyla alakalı bilgiler verilmiş, hangi durumların keramet sayılacağı uzun uzadıya anlatılmıştır. Gayb âleminde haber vermeden tutun da, hava da uçmaya kadar birçok keramet türü vardır. Böyle olaylara inanıp inanmama tamamen özeldir.

İşte bu kerametlerden biri de kabir âlemi hakkında bilgi vermektir. Kabirdekilerin hallerini haber verenlerden biri de Mahsenli Ali Efendidir.

Talebesi Muhammed Sıddık Haşimi ile birlikte bir kabristandan geçerlerken Mahsenli Ali Efendi aniden bir kabrin başında durup murakabeye dalar. Murakabesi bittikten sonra Sıddık Haşimi Efendi'ye dönerek şöyle der:

“Oğlum, bu kabirde yatan kişi on sekiz yaşında veliyullahtan derecesi yüksek bir kızdır ama kimse onu bilmez, tanımaz. Bu da bana Allah'ın “Benim gök kubbem altında yalnızca benim bildiğim velilerim vardır” sözünü hatırlattı. Bu nedenle, kimse kimseyi yargılamamalı, hor görmemelidir. Hiç tahmin etmediğimiz bir çocuk bile Allah'ın seçkin bir kulu ya da bir mürid-i kâmil olabilir. Bize düşen samimi olarak yaşamak, herkesi kendimizden üstün görmek ve tüm insanları sevmektir.” Bu olay insanın tevazu sahibi olmasını gösteren çok güzel bir örnektir. Bu olay peygamber efendimizin bir kabrin yanından geçerken ölünün azap çektiğini belirten hadislerle paralellik göstermektedir.

Mahsenli Ali Efendi meşayih-i kiramın büyüklerindedir ancak gizliliği tercih ettiğinden dolayı hakkında bilinenler yok denecek kadar azdır. Bunların çoğu da şifahi bilgilerdir. Şifahi bilgilerin kaynağı halktır. O da halk arasında dolaşan, onlarla birebir görüşerek irşad hizmetlerini yürüten bir velidir. Dergâhların kapatılması dolayısıyla zikir ağırlıklı bir irşad halkası yoktu. Önceliği sohbete dayalıydı. Fakat sınırlı da olsa zikir telkin ettiği talebeleri vardı. Onlarla genelde ya evinde, ya da camide görüşmeyi tercih ederdi.

1940'lı yıllarda Sivas'tan iki şeyh, Mahsenli Ali Efendi'yi görmek ve intisap etmek üzere Yerköy'e, Muhammed Sıddık Haşimi Efendi'nin yanına gelirler ve ısrarla Ali Efendi'yi görmek istediklerini söylerler. Sıddık Haşimi Efendi, Mahsenli Köyünün buradan çok uzakta olduğunu ve Ali Efendi'nin de ortalama olarak ayda ancak bir kere gelebileceğini söyler. Fakat şeyhler buna çok üzülürler. Onlar böyle üzüntülü bir halde otururken birden bire

dükkânın kapısı açılır ve içeriye Mahsenli Ali Efendi girer. Girer girmez de Sıddık Haşimi Efendi'ye:

“Oğlum Sıddık! Misafirlerimiz gelse de mi, biz ayda bir geleceğiz?” der.

Biraz sohbet ettikten sonra dükkânın arka kısmındaki bölmeli odaya geçerler. Karşılıklı dizüstü oturduktan sonra Ali Efendi alnını, şeyhlerden birinin alnına dayar ve:

““Evlatlarım! Evliyanın kalbi feyiz çeşmesidir, o çeşmeden kalp testinizi doldurun, rabıta-i kalb yapın!” der.

Bunu söyledikten sonra “Allah” diye bir sayha atar. Onun sayhasıyla alnını dayadığı kişi elektriğe tutulmuş gibi titremeye başlar. Devamını Muhammed Sıddık Haşimi Efendi'den dinleyelim:

“Biz de onların yanına oturduktan sonra gözlerimizi yumduk ve murakabeye daldık. Murakabe halindeyken dördümüzü de büyük bir sahra üzerinden manevi bir meclise doğru uçarken gördüm. Meclise iyice yaklaştığımız bir sırada gözüme mahşeri bir kalabalık ilişti. Baktım kalabalığın tam ortasında peygamber-i zışan Efendimiz (sav), onun yanında diğer peygamberler, sonra hulefa-i raşidin, meşayih-i kiram ve halka halka veliler oturmaktadırlar.

Tam yaklaştığımız bir sırada “Mahsenli Ali Efendi ve talebeleri geliyor” diye bir ses duyuldu. Bu sestten sonra Peygamber Efendimiz başta olmak üzere herkes ayağa kalktı. Fakat gerisini hatırlamıyorum çünkü bayılmışım. Uyandığında diğer iki şeyhi de kendilerinden geçmiş bir halde ağlarken buldum. Ayıktığımı gören Ali Efendi Hazretleri bana dönerek:

“Ya oğlum Sıddık! Biz, bize emanet edilenleri daha ilk gün, huzuruna vararak, bizzat Peygamberimiz Muhammed aleyhisselama teslim ederiz” der.

Hz. Peygamberin mütevazı hayatını örnek alan Mahsenli Ali Efendi, gece gündüz namaz kılıp dua eden ve daima Allah'ı zikreden bir kuldu. Tespihi sürekli elinde olurdu. O haliyle sürekli zikrederdi. Kibleye karşı ayaklarını uzatmaz, yatağa girmez, her daim dizleri çenesine degecek şekilde otururdu. Bu olay hemen hemen her veli için anlatılan bir hikâyedir.

Son nefesine kadar köylüler tarafından yapılan topraklı evde oturdu. On, on iki kişi alacak kadar mütevazı bir odası, odasında üzerine oturmak için birkaç post, birkaç minder ve birkaç yastık olurdu. Ziyaretine gelenleri orada ağırlar, hal hatırlarını sorar, onlar konuşmadan bir şey söylemez, susardı. Uyuduğuna pek rastlanmazdı. Daima murakabe halinde olurdu. Bir şey sorulduğunda sözü uzatmadan kısaca cevap verir, her daim tebessüm ederdi. Kendisi de bir şey söyleyeceği zaman kırmadan, incitmeden içten ve tatlı bir üslupla konuşur; şunu, şu işi şöyle yapın falan demezdi, onun yerine “Evladım şu işi şöyle yapsanız daha iyi olmaz mı?” demeyi tercih ederdi. Bu özellikler Hz. Peygamber ve ahabın hayatı ile uyum göstermektedir. Peygamber Efendimizin ahlak anlayışının bir velide yansıması olarak görülebilir.

Kızmak, öfkelenmek onun lügatinde yoktu. Böyle durumlarda da “Allah, Allah, Allah... Yarabbi, Yarabbi sen görüyorsun!” der sükût ederdi.

Kendisini ziyarete gelenler hiçbir zaman eli boş gelmezdi. Yanlarında mutlaka bir şeyler getirip bırakırlardı. Ama o getirilen hiçbir hediye kabul etmez, anında tanıdığı ihtiyaç sahiplerine verirdi. Gelenler de ne sıkıntıyla gelmiş olurlarsa olsunlar mutlaka ferahlanmış bir halde dönerlerdi. Peygamber Efendimizin ahlakî özellikleri benzerlik gösteriyor.

Yaşadığı dönemdeki siyasi irade toplu zikir, sohbet ve Kur'ân öğretimine karşı olduğu için bu tür şeyleri genelde gizli yapmayı tercih ederdi. Yapanlara da böyle tavsiye ederdi. Camide ya da evinde her daim birileriyle mutlaka sohbet eder, dini, ilmi ve ahlakî konularda yetişmelerine yardımcı olurdu.

Onun rahle-i tedrisinden geçip ilmini-irfanını yayan sayısız talebesi oldu. Bunlardan bir tanesi de meşhur âlim ve veli Muhammed Sıddık Haşimidir. Gümüş kümbet Köyü'nden Küçük Sofu da onun öğrencilerindendir.

Kimse için kötülük düşünmez, kötü söz söylemez, beddua etmez, laf taşımaz, taşınmasına da izin vermezdi. Ona dil uzatanların başına da mutlaka bir musibet gelir; ya malıyla ya da canıyla öderdi. Bu da onun evliya olduğunun en açık bir ispatı ve deliliydi.

Kuran-ı Kerim’i çok okur, bol bol oruç tutar, özellikle pazartesi, Perşembe günlerini kaçırmazdı. Bulunduğu ortamlarda imamlığa hep onu geçirirlerdi. Sohbetleri etkileyici, vaazları tesirliydi. 110 sene gibi uzun bir ömür yaşadı. Çocukluğundan vefatına kadar Allah ve Resulünün çizgisinden kıl payı kadar olsun sapmadı, sapanlara da hep engel olmaya çalıştı.

Kendisi şöyle diyor: “İslam Güzel ahlaktır, güzel hâldir. Hiçbir evliya keramet göstermek için uğraşmaz bilakis elinden gelse halini gizlemekten zevk alır. Ancak zaman zaman onlardan bazı haller sadır olur ve sadır olan bu haller de Allah’ın onlara bir ikramıdır.” Hayat arkadaşı vefat ettiği zaman “Meryem, keşke ölseydim de bugünleri görmeseydim” dediğinde kendisini çok yalnız hissetmişti ama Allah onu yalnız bırakmadı çünkü Allah, kendisine teslim olanların dostu ve yardımcısıdır.

Eşi vefat ettikten sonra bir gün kalabalık bir grup Ali Efendi’yi ziyarete gelir. Öğle yemeğinde Ali Efendi kendilerine bulgur, ayran ve yufka ekmeği ikram eder. Ziyaretçilerden biri “Şu bulgurun yanında karpuz ne iyi giderdi! Keşke bir karpuz da olsaydı yeseydik!” der. Ali Efendi:

“Az sabredin birazdan karpuzumuz da gelecek inşallah!” der.

Aradan on dakika kadar zaman geçmez bakarlar ki komşu köyden birisi elinde karpuz olduğu halde içeri girer.

“Ziyaretinize eli boş gelmeyeyim diye karpuz getirdim” der.

Bir an şaşırın misafirler az önceki sözlerinden dolayı hem mahcubiyet duyarlar. Bu da gaybı görebileceğinin kerametidir.

Mahsenli Ali Efendi bir gün, Yerköy’de manifaturacılık yapan talebesi Muhammed Sıddık Haşimi Mahsenli’ye davet eder. Vakit kaybetmeden yola düşen Sıddık Haşimi akşamüzeri Mahsenli’ye ulaşır. Sohbet ve muhabbetten sonra yatma vakti geldiğinde Ali Efendi hanımına: “Hanım, Sıddık’ın yatağını da bizim yanımıza ser, o da evladımızdır” der. Ali Efendi ile Sıddık Haşimi Efendi’nin yatakları yan yana serilir ve herkes uyumak üzere yatağına uzanır. Biraz zaman geçtikten sonra Sıddık Haşimi Efendi uyku ile uyanıklık arasında bir haldeyken uzunca sakallı birisinin yanında belirmediğini ve kendisine:

“Oğlum Sıddık, kalk feyiz al” dediğini işitir. İrkilerek uyanan Haşim Efendi sağına soluna bakar ancak kimsenin olmadığını, Ali Efendi’nin de yatağında uyuduğunu görür.

Kendi kendine “rüya gördüm galiba” diyerek tekrar uyumaya başlar fakat aynı olay tam üç defa tekrarlanır. Bunun üzerine Haşim Efendi yatmaktan vazgeçer ve kalkıp yatağının üstünde oturur. Bir de bakar ki Ali Efendi odanın tam ortasında diz üstü oturmuş zikir çekmektedir. Büyük bir mahcubiyetle yerinden kalkan Sıddık Haşimi Efendi abdest tazeledikten sonra gelip şeyhinin yanı başına diz çökerek zikre dâhil olur ve sabah namazına kadar zikir çekerler. Zikrin başından sonuna kadar birçok manevi hallere şahit olan Sıddık Haşimi Efendi o anı daha sonraları şöyle anlatacaktır: “Öyle ki ağızımızdan çıkan her bir esmayı, bir melek gelip kapıyordu. Üç kanatlı, beş kanatlı ve yüz kanatlı melekler etrafımızda nurdan helezonlar çiziyor ve yerden arşa kadar bir köprü kuruyorlardı...” Melekler anlatılırken diğer mukaddes kitaplarda anlatılan şekli ile tavsif ediliyor.

Zikirten sonra gördüklerini Ali Efendiye sorduğunda ise şu cevabı alacaktır: Evladım, bizim bedenimiz nasıl maddi gıdalarla besleniyorsa, meleklerin gıdaları da manevîdir. Beden bir maddedir, maddeyi madde ile beslersin çünkü onun gıdası ondadır. Ruh ise madde değildir, o bir cevherdir, bir manadır... Mananın da gıdası zikirdir. Allah (C.C.) Rad Suresi’nin 28. ayetinde “Kalpler, ancak Allah’ı zikretmekle mutmain olur” buyurur. Mutmain olmuş kalp, Allah ile beraberdir. Bir hadis-i Kutsi de efendimiz (a.s.) şöyle buyurmaktadır. “Ben kulumun zannı üzereyim. Kulum beni anarsa ben de onu anarım. O beni gönlünde anarsa, ben de onu gönlümde anarım. O beni bir cemaatin içinde anarsa, ben onu daha hayırlı bir cemaatin içinde anarım. O bana bir karış yaklaşırsa, ben ona bir arşın yaklaşırım. O bana bir arşın yaklaşırsa, ben ona bir kulaç yaklaşırım. O bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak giderim.” “Sıddık evladım, işte zikir de tam olarak budur. Bugün ben Rabbime yakınlaştım

desen vallahi yalan olmaz” buyurdular. Peygamber Efendimizin miraç olayına ve Hz. Musa'nın Tur Dağındaki Cenab-ı Hakla mükalesine telmih vardır.

Yine içlerinde Muhammed Sıddık Haşimi Efendi'nin de olduğu bir grup bir gün Mahsenli Ali Efendi'yi ziyaret etmek üzere Yerköy'den yola çıkarlar. Yanlarına da hediye kabilinden bir kutu şeker alırlar. Epey yol aldıktan sonra arkadaşlardan birisi aldıkları şekerden bir tanesini yemek ister. Arkadaşları hediye şekerinden almanın hem doğru olmadığını, hem de şeyhin fark etmesi halinde çok ayıp olacağını söylerler. Fakat arkadaş ısrarından vazgeçmez ve “Şeyh Efendi kocaman kutunun içinden alınan bir şekeri nasıl fark eder?” diyerek kutudan kaptığı biri şekeri ağzına atar. Mahsenli'ye, şeyhin evine vardıklarında şeyhin evde olmadığını gördüler. Hanımı: “Sıddık evladım, Ali Efendi evde değil geç gelecek” dedi. Bu konuşmanın üzerinden çok geçmeden Ali Efendi bir merkebin üzerinde olduğu halde avludan içeri girdi. Hanımına dönerek. “Hanım hanım! Biz ekmeği kulağımıza mı yiyoruz sanıyorsun? Bizi ziyarete evlatlarımız gelecek de bizi bundan haberdar etmeyecekler öyle mi?” dedi ve yüzünde hafif bir tebessümle içeriye geçtiler. İçeriye geçtikten sonra misafirlere aldıkları şekeri Ali Efendiye takdim ettiler. Ali Efendi kendisine verilen şekeri sırasıyla misafirlere ikram etti fakat yolda dayanamayıp şekerden yiyen kişiye şeker vermedi. Ona da tebessümle:“Evladım sen yolda gelirken hakkını yedin” dedi.

Yozgat ve Yerköy'de Şekerci Hoca lakabıyla meşhur Şemseddin Efendi isminde bir hoca gençlerin arkasında kılınan namazların kabul olamayacağını düşünür ve bu düşüncesini de zamanla takıntı haline getirir.

Şekerci Hoca aynı zamanda Mahsenli Ali Efendi'nin talebesi Seyyid Muhammed Sıddık Haşiminin de Arapça hocasıdır. Ali Efendi bir gün huzurunda oturan Sıddık Haşimi Efendi'ye dönerek:“Sıddık evladım, Şekerci Hoca senin arkanda namaz kılmıyor mu?” diye sorar. O ana kadar böyle bir şey sezinlemeyen Sıddık Haşimi Efendi: “Bilmiyorum efendim, kılıyordur herhalde, hiç fark etmedim” der. Bunun üzerine Ali Efendi: “O, şekerci hoca'ya, senin arkanda namaz kılmamaya devam ederse, manevi ceza alacağını söyle” der.

Aradan epey zaman geçtikten sonra bir gün Yerköy Ofis Camii'nde Şemseddin Efendi ile Sıddık Haşimi Efendi karşılaşır. Namazın bitiminde Sıddık Haşimi Efendi, Mahsenli Ali Efendi'nin söylediklerini Şekerci Hoca'ya aynen aktarır. Duydukları karşısında büyük bir şaşkınlık ve mahcubiyet duyan Şekerci Hoca, Sıddık Haşimi Efendi'ye dönerek:

“Çok utandım kendimden Sıddık Efendi. Ne zamandır “gençlerin arkasında namaz kılınmaz” diye aklımdan geçirir dururdum. Anlaşılan o ki bu halim Mahsenli Ali efendi'ye malum olmuş. Hocan çok büyük bir zattır. Allah beni affetsin. Sen de hakkını helal et” der ve ayrılırlar.

Hayvanlara karşı merhameti Mahsenli Ali Efendi'nin talebelerinden birisinin sekerat hali çok uzun sürer. Bu durumu Ali Efendi'ye bildirirler. Ali Efendi:

“Ona söyleyin hapsediği iki askeri çarçabuk serbest bıraksın yoksa Allah muhafaza buyursun imansız ölmekte var” der.

Ali Efendi'nin ikazını hemen kendisine ulaştırırlar. Bunun üzerine hasta olan derviş hemen mahzende sakladığı bir kibrit kutusunu kendisine getirmelerini ister. Aceleyle getirilen kutuyu açtıklarında içinden, yarım buğday parçası ile iki karınca çıkar.

Derviş, bu karıncaları yaklaşık iki ay önce buraya hapsedtiğini ve bu iki ay içerisinde ancak yarım buğday parçası yiyebildiklerini anlatır. Mahsenli Ali Efendi'nin “iki askeri serbest bıraksın” sözünün anlamı da böylelikle ortaya çıkmış olur.

Halinden büyük bir pişmanlık duyan derviş gözyaşları arasında tövbe eder ve huzuru kalp ile ruhunu teslim eder.

Birinci dünya savaşının henüz başladığı yıllarda komşu köylerden bir grup insan Ali Efendi'yi ziyarete gelir. Ziyarete gelenlerden birisi: “Hocam en temiz el hangi eldir?” diye sorar. Soruyu soran kişi içinden de Ali Efendi'nin: “harama uzanmayan, hırsızlıktan uzak

duran, abdest alan el..." vesaire tarzında bir cevap vereceğini düşünür. Fakat Ali Efendi tam tersi bir cevap verir.

"Evladım biz Türk milleti olarak ordusuna bağlı bir milletiz. Ordumuz güçlü olmasa namusumuzu, vatanımızı, dinimizi nasıl koruyabiliriz? Onun için ellerimizin temiz olmasını istiyorsak Allah yolunda cihad eden ordumuza yardım etmeliyiz. Orduya yardım edenin eli, Ebubekir-i Sıddık'ın eli gibidir. O da bütün varını yoğunu orduya bağışlamadı mı? Ordu güçlü olursa dine, vatana hiçbir şey olmaz" der.

Vefatı

1841 yılında Alucra'da başlayan hayat yolculuğu 1951 yılında, bir Cuma günü Mahsenli'de son buldu. Sırlanmadan önce beş gün peş peşe sahorsuz olarak oruç tuttu ve oruçlu bir halde ruhunu teslim etti. Naaşı, vasiyeti üzerine imamlığını yaptığı caminin haziresine defnedildi. Üzerine de küçük bir türbe yapıldı. Zamanla yıkılan türbe Kıbrıs barış harekâtından sonra kendisini ziyarete gelen pilot yüzbaşı tarafından yeniden inşa edildi.

110 senelik ömür sayfası kapandığında dünyalık olarak üzerindeki elbiselerinden başka hiçbir şeyi yoktu.

Mahsenli Ali Efendi'yi vefatından çok sonraları aynı köyden Pehlivan isminde bir zat rüyasında görür. Kendisine "Oğul, kuzey tarafımdan üzerime bir taş geldi beni çok rahatsız ediyor bu taşı üzerimden al" der. Ertesi gün köydekilere rüyasını anlatır ama kimse kendisine inanmaz çünkü Pehlivan namaz-niyazla pek arası olmayan biridir. Talebeleri ve köylüler "Git başımızdan beynamaz adam. Ali Efendi, onca sene kendisine hizmet eden bizlere söylemiyor da sana mı söylüyor?" deyip kendisini dışlarlar.

Pehlivan Efendi'ye kimse inanmaz ama Ali Efendi'de onun rüyasına girmeye devam eder. En sonunda mezarı kendisi tek başına açmaya karar verir ve gider kazar. Onun kararlılığını gören köylüler de kendisine yardım ederler ve birlikte Ali Efendi'nin mezarını açarlar. Mezar açılınca bir de bakarlar ki aynen Pehlivan'ın dediği gibi kabrin kuzey tarafından bir taş gelmiş Ali Efendinin vücudunun üstüne düşmüş. Ali Efendi'nin kerameti karşısında hepsi hayrete düşerler. Taşın değdiği yerin dışındaki tüm kefeninin ve vücudunun sapaşğlam olduğunu görürler. Bu olay karşısında herkes ağlayıp gözyaşı döker. Mezarın açılmasına sebep olan Pehlivan'da yaşantısından pişmanlık duyup tövbe eder.

Kıbrıs Barış Harekatı ve Ali Efendi: Kıbrıs barış harekâtından birkaç ay sonra Yerköy'deki manifatura dükkânında oturduğu esnada yanına biri yabancı dört kişi gelir. Selamdan sonra: "Hocam, bu kardeşimiz Mahsenli Ali Efendi'yi arıyordu. Kendisini nasıl ziyaret edebileceğini çarşıda iken tesadüfen bize sordu. Bizim de aklımıza siz geldiniz ve kendisine; "İsterseniz sizi Mahsenli Ali Efendi'nin halifesine götürelim" dedik ve size geldik" dediler. Bunun üzerine, hocamızı ziyarete gelmiş olan o yabancıya: "Hoş geldiniz evladım, efendimizi nasıl tanıdınız, nereden ziyarete geldiniz?" diye sordum. O genç de bana: "Hocam, benim adım Doğan, pilot yüzbaşım. Kıbrıs Barış Harekâtında aktif olarak görev yaptım. Bildiğiniz gibi, en önemli vazifeyi ifa edenlerden biri de biz pilotlardık. Olabildiğince kritik ve stratejik düşman mevzilerini bombalamaya çalışıyorduk. Jetlerle, hava üssünden kalkıp mevzileri vurduktan sonra, yakıt ve bomba ikmali yapmak için tekrar üsse dönüyor, sonra tekrar bombardımana devam ediyorduk. O günde, düşman mevzilerini vurup, mecburen dönmeye çalıştığım ve yakıt konusunda da çok sıkıntılı olduğum bir sırada, omzuma bir el dokundu ve bana: Yine bu günlerde, düşman mevzilerini vurup, mecburen dönmeye çalıştığım ve yakıt konusunda da çok sıkıntılı olduğum bir sırada, omzuma bir el dokundu ve bana işaret etti. Ben tabii, o zatın işaret ettiği mevzileri bombaladım. Allah'ın izniyle hepsini de tam isabetle vurdum. Gerçekten de büyük bir başarı sağlanmıştı. Görevimiz bitince o zat tekrar bana seslenerek: "Evladım, bana Mahsenli Ali Baba, derler. Kırşehir'in Çiçekdağı İlçesindenim. (Mahsenli, Akçakent'in ilçe olduğu 1991 yılına kadar Çiçekdağı'na bağlıydı.)

Beni ziyarete gel, seni bekliyorum” dedi ve gözden kayboldu. Bu olaydan sonra şaşkınlık ve sevinç içerisinde üssümüze indim. İşte bu sebeple görevim bittikten sonra ilk işim buraya, bu zati ziyarete gelmek oldu” dedi. Yüzbaşı Doğan Bey bunları anlatırken, ağlamaya başladım. Bana, neden ağladığımı sorduğunda ben de: “23 sene önce vefat etmiş olan efendim kutbu’l-aktab Mahsenli Ali Efendi’den bahsediyorsunuz. Nasıl ağlamayayım ki?” dedim ve hepimiz birbirimize sarılıp ağlamaya başladık. Sonra da Çiçekdağı’nın Mahsenli Köyü’ne, hocamız Mahsenli Ali Efendi hazretlerinin türbesini ziyarete gittik.”

Kültürümüzde; Ardında hoş bir seda bırakarak fani dünyadan, sonsuz dünyaya göçen Mahsenli Ali Efendi henüz yeterince bilinmeyen, tanınmayan bir velidir. Onu her yönüyle araştırmak ve yeni nesillere aktarmak üzerine bir görevdir. Manevi hayatımızın imar ve inşasında önemli bir boşluğu doldurmuş nice vitrin şahsiyetlerin yanında meçhul kalmış kahramanlar da vardır. İşte Mahsenli Ali Efendi bu meçhul kalmış kahramanlardan biridir.

KAYNAKÇA

- Hak Uğruna Adanmış Bir Ömür, Hacı Mustafa Tandoğan Hazretleri, Erkan Yılmaz.
<https://koprucuhacimustafatandoganhocaefendi.wordpress.com/2010/02/28/34/>
- Keçi Kalesi'nin Bağrında Bir Türkmen Oymağı, Serdar Atabay, Kırşehir, 2009.
- Yozgat'ın Meşhurları, A. Kerim Abdülkadiroğlu, F. Hakan Özkan, Ankara, 1994.
- Kırkların Postası Bir Veli: Küçük Sofu, A. Karabeyeser, Aşıkpaşa Gaz., Mart. 2017.
- Mahsenli Ali Efendi Hakkında Bazı tespitler, Halil Çalışır, II. Türk Halk Kültürü Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri
<https://mahsenlialiefendi.wordpress.com>
<https://siddikefendi.wordpress.com>
- Şeyhu'l-Ulema Şakir Efendi, Burhanettin Kapusuzoğlu, 2011.
- Abdulbari Karabeyeser:Mahsenli Ali Efendi, Aşıkpaşa Gaz., 2017.
- Gönül Ufkunda Bir Şeyh Bir Şeyhzade, Ali şakir Ergin, 2013.
- Fötorlü Bir Evliya: Akpınarlı Abdurrahman Hoca, A. Karabeyeser, Aşıkpaşa Gaz., Mart 2017.
- Söyleşi; Mahmut Nedim Fidan, Lise mezunu, doğum:1932.